

HET SCHOOLVAK NEDERLANDS

In gesprek over vakvernieuwing

Nu de definitieve conceptkerndoelen en -examenprogramma's zijn opgeleverd tekenen de contouren van het vernieuwde schoolvak Nederlands zich steeds duidelijker af. Wat zijn de belangrijkste veranderingen? Hoe worden deze ontwikkelingen ontvangen door leraren Nederlands? Waar liggen uitdagingen en welke kanttekeningen kunnen worden geplaatst?

ROBERT CHAMALAUN, RAMON GROENENDIJK,
LISELORE VAN OCKENBURG & TWAN ROBBEN

De huidige kerndoelen en examenprogramma's Nederlands zijn ruim twee decennia oud, respectievelijk uit 2006 en 1998. Hoewel de examenprogramma's in 2007 een keer licht zijn herzien, hadden deze wijzigingen niet direct betrekking op de inhoud van het schoolvak. Met andere woorden, het schoolvak Nederlands kent in grote lijnen al jarenlang dezelfde opzet. Ook de kritiek op het schoolvak houdt hiermee gelijke tred. Leerlingen zouden Nederlands het saaiste schoolvak vinden (Van Asseldonk & Coppen, 2019), er zou te weinig aandacht zijn voor vakinhoudelijke kennis (Prinsen et al., 2018) en het centraal eindexamen zou enkel trucjes toetsen (Sahadat, 2013). Hoewel er een en ander af te dingen valt op deze beweringen, werd een vernieuwing van het schoolvak unaniem toegejuicht door de gehele neerlandistiek. Inmiddels zijn nieuwe conceptkerndoelen en -examenprogramma's opgeleverd, die uiteindelijk wettelijk vastleggen wat leerlingen moeten kennen en kunnen. In dit artikel wordt allereerst de vernieuwing van het vak Nederlands in een

historisch perspectief geplaatst, waarna de belangrijkste veranderingen worden besproken, vooral die in de examenprogramma's, vanuit het perspectief van de leraar Nederlands die met het vernieuwde schoolvak aan de slag moet.

Historische achtergrond

Voor de onderbouw zijn op dit moment twaalf kerndoelen wettelijk vastgelegd. Deze doelen zijn voornamelijk gericht op de communicatieve functie van taal en kennen daarmee een belangrijke plaats toe aan strategische vaardigheden (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2006). Ook voor de huidige examenprogramma's geldt dat ze, volledig in lijn met de uitgangspunten van de tweede fase, sterk vaardigheidsgericht zijn.

Al ruim voor de invoering van de tweede fase werkte de Commissie Vernieuwing Eindexamenprogramma's Nederlandse taal en letterkunde v.w.o. en h.a.v.o. (CVEN) aan vernieuwing van het schoolvak. Zij leverde in 1991 een rapport op dat diende als inspiratiebron voor de in 1994 opgerichte Vakontwikkelgroep Nederlands (VOG-N). Een belangrijke restrictie was dat in de tweede fase slechts

Foto: Tom van Limpt

één examenzitting was toegestaan. Bovendien werden de zogenaamde handelingsdelen geïntroduceerd. De VOG-N kwam met een genuanceerd advies hoe het schoolvak Nederlands in de tweede fase zou moeten worden vormgegeven. Zo moest kennis over taal en taalverschijnselen expliciet worden opgenomen in het schoolexamen (als handelingsdeel). Het advies kon rekenen op de volledige instemming van docenten, maar de toenmalige staatssecretaris Netelenbos besloot eigenhandig om het advies grotendeels te negeren (Van der Aalsvoort, 2016).

Het gevolg was dat de nieuwe examenprogramma's een andere invulling kregen dan de VOG-N beoogde. Zo werd kennis over taal en taalverschijnselen geschrapt, werd argumenteren aan het programma toegevoegd, creatief schrijven ingedeeld bij culturele en kunstzinnige

vorming (ckv1) en literatuur uit het examenprogramma Nederlands gehaald en ondergebracht in een apart vak Letterkunde (waarin ook de literatuur uit de moderne vreemde talen een plek kreeg). Ook voor de weging van de vakonderdelen werd door de staatssecretaris afgeweken van het advies van de VOG-N, doordat zij ervoor koos voor mondelinge taalvaardigheid en schrijfvaardigheid een verplichte weging vast te leggen van respectievelijk 40 procent en 60 procent van het schoolexamen. Het centraal eindexamen havo/vwo zou alleen nog leesvaardigheid en argumentatie toetsen, waarbij tot en met 2014 ook een uitgebreide samenvattingsopdracht onderdeel uitmaakte van het eindexamen (voor het vmbo geldt dat lees- en schrijfvaardigheid beide onderdeel bleven uitmaken van het centraal eindexamen).

Met de invoering van de vernieuwde tweede fase in 2007 werd de verplichte weging van mondelinge taalvaardigheid en schrijfvaardigheid losgelaten. Scholen gingen deze eindtermen heel verschillend invullen, niet altijd was er oog voor een inspirerende inhoud van de opdrachten waarmee deze vaardigheden ontwikkeld en getoetst werden. Een situatie kon ontstaan waarin breed in het onderwijsveld het schoolvak soms een vrij starre vorm kreeg die als weinig enthousiasmerend werd ervaren: leerlingen dienden veelal structurele kenmerken van taaluitingen te kennen en toe te passen. Tijd voor aanpassingen dus.

Nieuwe kerndoelen en examenprogramma’s
In de aanloop naar de actualisatie van het schoolvak Nederlands is door SLO een karakteristiek van het vak opgesteld. Die karakteristiek beschrijft wat het schoolvak behelst en vanuit welke invalshoeken de doorlopende leerlijn vorm krijgt. Voor zowel de actualisatie van de kerndoelen als de examenprogramma’s zijn vervolgens vakvernieuwingscommissies ingesteld. Rond deze commissies zijn advieskringen geformeerd die als belangrijkste opdracht hadden de vakvernieuwingscommissies van inhoudelijke feedback te voorzien. Levende Talen Nederlands (LTN) had in beide advieskringen een vaste plek en is in iedere fase van het proces opnieuw geraadpleegd. Ook zijn door LTN in diverse consultatierondes, waaronder via een grootschalige online veldraadpleging, conceptkerndoelen en -eindtermen voorgelegd aan het veld, aangezien leraren uiteindelijk degenen zijn die moeten gaan werken met nieuwe kerndoelen en eindtermen.

Om de doorlopende leerlijn van onder- naar bovenbouw beter te kunnen borgen, hebben de vakvernieuwingscommissies gekozen voor eenzelfde raamwerk. De verschillende conceptkerndoelen en -eindtermen zijn verdeeld over drie domeinen: domein A (Communicatie), domein B (Taal) en domein C (Literatuur). Het totale aantal kerndoelen en eindtermen is flink toegenomen ten opzichte van de huidige programma’s (zie kader 1 en 2). De conceptkerndoelen zijn de afgelopen twee jaren verfijnd en bijgesteld in de beproevingsfase, scholen zijn met deze doelen daadwerkelijk hun onderwijs vorm

gaan geven. Hierna zal een wetgevingstraject volgen om de kerndoelen definitief te maken. Voor de concepteindtermen geldt dat in september 2024 een syllabuscommissie is begonnen om te beschrijven hoe het centraal eindexamen eruit moet komen te zien. De beproevingsfase van de concepteindtermen gaat van start in het schooljaar 2025–2026. Het wetgevingstraject volgt daarna.

Kansen en kanttekeningen
We spraken met drie docenten uit de bovenbouw van vmbo en havo/vwo die niet betrokken waren bij de totstandkoming van de concepteindtermen: Sabine van Heesch (Mill Hill College, Goirle), Joyce Römkens (Udens College, Uden) en Joanneke Sengers (Kandinsky College, Nijmegen). Wat vinden deze docenten van de concepteindtermen? In het algemeen waren deze docenten positief over de nieuwe invulling van het schoolvak. De concepteindtermen bieden veel kansen om het onderwijs te verbeteren: de docenten constateerden dat wat van hen gevraagd gaat worden in hun onderwijs met de nieuwe invulling van de eindtermen anders en meer is in vergelijking met hun bestaande onderwijspraktijk.

En hoe kijken ze naar de indeling in drie domeinen? Die was niet onmiddellijk helder. De docenten herkennen moeizaam dat de drie verschillende domeinen inhoudelijk sterk samenhangen in het model, terwijl dit een van de kernpunten was van deze vakvernieuwing. Ze lijken terug te vallen op de traditionele driedeling: taalkunde, letterkunde en taalbeheersing. In het vervolgtraject, bijvoorbeeld in de beproevingsfase en bij nascholingen, zal er dus expliciet aandacht moeten worden besteed aan de vraag in hoeverre de nieuwe domeinindeling passend en wenselijk is en waar de mogelijkheden tot integratie van eindtermen liggen. Een heldere terminologie is daarbij essentieel. Van Heesch: ‘Ik vraag me af of de term *Communicatie* wel zo handig is. Ik vind het goed wat er allemaal onder valt, maar misschien zou een andere term duidelijker zijn. Of misschien moet ik gewoon wennen aan de term, dat kan ook.’ Hoewel een domein Communicatie volgens de geïnterviewde docenten een goed idee is, vallen er nu wel heel veel verschillende eindtermen onder.

DOMEIN	CONCEPTKERNDOEL
OVERKOEPELEND	1. De school zorgt voor een rijke taal- en leesomgeving.
	2. De school stimuleert de taalontwikkeling van de leerling in alle leergebieden.
A COMMUNICATIE	3. De leerling toont begrip van zakelijke en literaire teksten.
	4. De leerling evalueert en reflecteert op zakelijke en literaire teksten.
	5. De leerling spreekt en schrijft afgestemd op doel, publiek en context.
	6. De leerling gebruikt taal op een creatieve manier.
	7. De leerling schrijft om tot kennisopbouw of begrip te komen.
	8. De leerling verkent de betrouwbaarheid van verschillende bronnen.
	9. De leerling voert gesprekken afgestemd op doel, gesprekspartner(s) en context.
	10. De leerling voert gesprekken om tot kennisopbouw, begrip of een aanpak te komen.
	11. De leerling reflecteert op het proces en evalueert het product van een taalactiviteit.
	12. De leerling beschouwt de relatie tussen vorm en betekenis van taal.
	13. De leerling toont inzicht in regels en procedures voor spelling, formulering en interpunctie.
B TAAL	14. De leerling verkent hoe je met taal uiting geeft aan identiteit.
	15. De leerling verkent taalvariatie en taalverandering in het Nederlandse taalgebied.
	16. De leerling toont inzicht in zakelijke tekstgenres. <i>(alleen 3 havo/vwo)</i>
	17. De leerling toont inzicht in de overtuigingskracht van argumentatie. <i>(alleen 3 havo/vwo)</i>
	18. De leerling ontwikkelt een eigen leesvoorkeur.
C LITERAATUUR	19. De leerling verkent de waarde van literatuur.
	20. De leerling toont inzicht in verhalende teksten.
	21. De leerling toont inzicht in genrekenmerken van literatuur.
	22. De leerling verkent literatuur die geschreven is in verschillende periodes en contexten.
	23. De leerling legt verbanden tussen de inhoud van literatuur en de periode en context waarin deze is geschreven. <i>(alleen 3 havo/vwo)</i>

Kader 1. Overzicht conceptkerndoelen per domein (gebaseerd op SLO, 2024).
Noot. Voor alle schoolsoorten in het voortgezet onderwijs is gekozen voor dezelfde domeinindeling, voor zowel de conceptkerndoelen als de -examenprogramma’s. Er is onderscheid gemaakt in drie soorten doelen: beheersingsdoelen beschrijven de te realiseren leeropbrengsten; ervaringsdoelen beschrijven welke inspanning van een leerling wordt verwacht met het oog op ervaringen of expressieve reacties; hybride doelen combineren beheersings- en ervaringsaspecten. Voor de conceptkerndoelen geldt dat ook twee aanbodsdoelen zijn geformuleerd (conceptkerndoel 1 en 2), waarbij niet de leerling, maar de school de actor is. Bij de concepteindtermen (kader 2) is steeds aangegeven welk type doel bij de betreffende concepteindterm hoort.

DOMEIN	SUBDOMEIN	EINDTERM	Beheersingsdoel	Ervaringsdoel	Hybride doel
A Communicatie	A1 Receptieve taal- vaardigheid	1. De leerling toont begrip van zakelijke en literaire teksten, passend bij het lees- of luisterdoel.	✓		
		2. De leerling evalueert zakelijke en literaire teksten, passend bij het lees- of luisterdoel.	✓		
		3. De leerling verwerft doelgericht informatie uit mondelinge, schriftelijke en digitale bronnen.	✓		
	A2 Productieve taal- vaardigheid	4. De leerling schrijft afgestemd op doel, publiek en context.	✓		
		5. De leerling spreekt afgestemd op doel, publiek en context.	✓		
		6. De leerling gebruikt taal op een creatieve manier.		✓	
	A3 Interactie	7. De leerling voert gesprekken afgestemd op doel, gesprekspartner(s) en context.	✓		
		8. De leerling voert gesprekken om tot kennisopbouw, begrip of een aanpak te komen.			✓
B Taal	B1 Taal als systeem	9. De leerling toont inzicht in zakelijke en literaire genres.	✓		
		10. De leerling beoordeelt de overtuigingskracht van argumentatie.	✓		
	B2 Taal in beweging	11. De leerling redeneert over de relatie tussen vorm en betekenis van taal. <i>(alleen havo/vwo)</i>			✓
		12. De leerling toont inzicht in en reflecteert op taalvariatie en taalverandering.			✓
		13. De leerling toont inzicht in en reflecteert op het effect van keuzes in taalgebruik in verschillende contexten.			✓
		14. De leerling toont inzicht in en reflecteert op de mogelijkheden en beperkingen van digitale communicatiemiddelen.			✓
		15. De leerling legt verbanden tussen ervaringen, persoonlijke interesses en kwaliteiten, vervolgopleidingen en toekomst.		✓	
C Literatuur	C1 Literatuur als systeem	16. De leerling toont inzicht in het gebruik van literaire middelen bij de interpretatie van literaire teksten.	✓		
	C2 Literatuur in beweging	17. De leerling evalueert diens literaire ontwikkeling aan de hand van literaire teksten.		✓	
		18. De leerling legt verbanden tussen literatuur, maatschappij en cultuur.			✓
		19. De leerling toont inzicht in historische Nederlandstalige literatuur. <i>(alleen havo/vwo)</i>	✓		

Kader 2. Overzicht van de domeinen, bijbehorende concepteindtermen en welk type doel bij de betreffende concepteindtermen hoort (gebaseerd op Herder et al., 2024).

Noot. Het aantal eindtermen is voor alle schoolsoorten gelijk, behalve dat eindterm 11 en 19 alleen op havo/vwo aan de orde komen. Bovendien geldt voor alle schoolsoorten dat alle subdomeinen met uitzondering van A1 getoetst worden in het schoolexamen; bij het vmbo worden de subdomeinen A1, A2, B1 en C1 (ook) getoetst in het centraal eindexamen, bij havo/vwo zijn dat de subdomeinen A1, B1 en C1. Dit betekent dat schrijfvaardigheid op het vmbo onderdeel blijft uitmaken van het centraal eindexamen.

Twee van die eindtermen vallen onder een subdomein dat Interactie heet en vooral gericht is op mondelinge taalvaardigheid. De naam van het subdomein geeft al aan dat mondelinge taalvaardigheid op een vernieuwende manier zal worden ingevuld. De nadruk moet komen te liggen op de wederkerigheid in de communicatie, bijvoorbeeld door middel van het voeren van sollicitatie- of klachtengesprekken. Sengers: ‘Meer spreekvaardigheid is ook goed voor de aansluiting op het mbo. Nu heb je gevoelsmatig meer tools in handen om gesprekken voeren ook op het vmbo in de les terug te laten komen.’ Van Heesch hierover: ‘Het zou mooi zijn als we hier echt werk van maken en niet blijven hangen in het debat omdat dat gemakkelijker te beoordelen is. Dan kan het zeker van toegevoegde waarde zijn.’ Ook vinden de docenten het belangrijk dat hardop samen leren denken en tot (nieuwe) kennis komen aandacht krijgen. Römkens: ‘Deelnemen aan een discussie kan ervoor zorgen dat leerlingen meer betrokkenheid laten zien en in een minder receptieve modus komen. Ze moeten wel reactief formuleren.’

Alle drie de geïnterviewde docenten zagen ook betekenisvolle mogelijkheden om taalkunde in te zetten voor de essentiële ontwikkeling van denkvaardigheden binnen het schoolvak Nederlands. Ze vonden in het bijzonder concepteindterm 12 *(de leerling toont inzicht in en reflecteert op het effect van keuzes in taalgebruik in verschillende contexten)* mooie kansen bieden voor integratie. Römkens: ‘Inzicht tonen in en reflecteren op het effect van taalgebruik in verschillende contexten is een heel brede eindterm. Je kunt dit bij zowel zakelijk als creatief schrijven toepassen. Maar je kunt er natuurlijk ook mondeling taalgebruik bij betrekken. Je kunt dit op zoveel vlakken toepassen. Vooral omdat dat reflectieve element erin zit: wie ben ik in mijn talige omgeving? Dit spreekt mij wel heel erg aan.’

In het huidige vmbo-programma wordt hier doorgaans weinig aandacht aan besteed en worden inzicht in keuzes in taalgebruik en reflecteren op het effect gezien als bijzaken, maar voor vmbo-leerlingen is deze eindterm net zo belangrijk. Van Heesch: ‘Het lijkt me ook voor mavo-leerlingen heel goed dat ze leren wat taal allemaal doet en hoe taal ervoor zorgt dat ze soms ergens in trappen. Meer kennis over taal is zeker goed.’ Om er een succes van te maken moet er echter nog wel wat werk verzet worden door zowel docenten als leerlingen. Sengers: ‘Bij keuzes in taalgebruik ga je al uit van een breed palet aan keuzes, maar dat is er bij leerlingen nu gewoon niet. Dus ik ben al blij met iets meer dan een smal palet. En zeker reflecteren op keuzes en het breder

trekken gebeurt niet. Dat is echt moeilijk nog, ja.’ De docenten moeten leren hoe ze dit kunnen integreren in hun lessen en leerlingen moeten eraan wennen dat dit een belangrijk onderdeel is van alledaags taalgebruik.

Veranderingen bij Literatuur

Een tweede belangrijk gesprekspunt ging over het domein Literatuur bij zowel vmbo, havo als vwo. Dit domein bestaat uit twee subdomeinen: Literatuur als systeem en Literatuur in beweging. Het eerste subdomein richt zich voornamelijk op de kennis over en inzicht in het effect van het literaire begrippenapparaat bij interpretatie van teksten (concepteindterm 16). Het tweede subdomein omvat de literaire ontwikkeling van leerlingen (concepteindterm 17), inzicht in de link tussen literatuur, cultuur en maatschappij (concepteindterm 18) en literatuurgeschiedenis (concepteindterm 19).

Een aantal veranderingen ten opzichte van het huidige programma valt direct op. Ten eerste het aantal te lezen boeken voor de verschillende niveaus: voor vmbo 6 tot 8 boeken (voorheen lag er geen minimumaantal vast), voor havo 8 tot 10 en voor vwo 12 tot 14 boeken (dit was respectievelijk 8 en 12). Hier ligt voor havo en vmbo wel een uitdaging, denken Van Heesch en Sengers. Het is lastig om vmbo-leerlingen aan het lezen te krijgen. Veel gebeurt nu in de les, samen. Als er meer boeken moeten worden gelezen, is dit niet meer realistisch. Leerlingen zullen veel in hun eigen tijd moeten gaan lezen. Gaan leerlingen dit doen? Van Heesch: ‘En ik houd er niet van om te zeggen dat iets moet en dat ik dan doe alsof het gedaan is, terwijl het niet gedaan is.’ Desalniettemin vinden de docenten het goed dat het belang van lezen in het programma wordt benadrukt. Römkens denkt dat het nieuwe programma voor vwo meer mogelijkheden biedt. Ook verhalen lijken nu toegestaan, zodat je meer vergelijkend te werk kunt gaan. Wel is het in de concepteindtermen onduidelijk wat er onder een literair werk wordt verstaan. Volstaan fragmenten nu bijvoorbeeld ook? Een andere vraag is welke eisen gesteld worden aan het niveau van deze literaire werken.

‘Het lijkt me ook voor mavo-leerlingen heel goed dat ze leren wat taal allemaal doet en hoe taal ervoor zorgt dat ze soms ergens in trappen’

‘Ik vind het mooi dat leerlingen een vertaald boek op hun lijst mogen zetten. Je ziet dan wel echt iets persoonlijks van leerlingen’

Een tweede opvallende verandering: vertalingen worden toegestaan. Alle drie de docenten zien dit als een positieve aanvulling, als het maar als aanvulling wordt gebruikt: de focus moet op Nederlandse literatuur blijven liggen. Concepteindterm 18 impliceert deze focus ook. Vertalingen zorgen voor meer diversiteit, waardoor de literaire competentie van meer leerlingen te ontwikkelen is. Deze aanvulling geeft de mogelijkheid om wereldliteratuur te lezen, iets wat tot nu toe nog niet mogelijk was. Een leerling mag bijvoorbeeld zijn geliefde Koreaanse novelle koppelen aan een equivalent uit de Nederlandse literatuur. Römken: ‘Ik vind het mooi dat leerlingen een vertaald boek op hun lijst mogen zetten. Je ziet dan wel echt iets persoonlijks van leerlingen.’ Tegelijkertijd vraagt dit ook het nodige van de docent en kan het de werkdruk verhogen.

Tot slot is het opvallend dat subdomein C1 (Literatuur als systeem) op termijn ook onderdeel zal worden van het centraal eindexamen, aangezien op de middellange termijn (3–5 jaar) ook literaire teksten daarin lijken te worden opgenomen. De drie docenten waarderen dit, al hebben ze hun bedenkingen. Ze vrezen vooral voor een te complex eindexamen, waarbij schrijven, lezen van zakelijke teksten en literatuur tegelijkertijd worden getoetst. Dit maakt het onduidelijk welke vaardigheid je precies toetst. De docenten vragen zich hierbij af hoe je een dergelijk complexe toetstaak, waar ze nu dus overzicht op missen, voorbereidt met je leerlingen. Nu leveren de examenvoorbereidingen de leerlingen al veel stress op. Een andere zorg had te maken met het soort vragen dat wellicht gesteld gaat worden in het centraal eindexamen. Structuuranalytische vragen kunnen rekenen op weinig waardering bij alle drie de docenten. Ze hebben een voorkeur voor een thematische, samenhangende bevraging van literaire en zakelijke teksten.

Een eerste, voorzichtige conclusie
Het is uiteraard te vroeg om al te stellige conclusies te

trekken over deze versie examenprogramma’s voor vmbo, havo en vwo. Op dit moment ligt er slechts een concept dat nog moet worden beproefd, maar op basis van ons gesprek met drie docenten is de algemene indruk over de inhoud van de programma’s positief, maar lijkt het ‘nu nog ver weg’ en is het voor hen nog op veel punten vaag.

Alle drie de docenten zijn enthousiast over de inhoudelijke rijkdom van de programma’s. De wens wordt uitgesproken dat leerlingen op het vmbo betere taalgebruikers worden: vooral extra aandacht voor spreken en schrijven zien de docenten als een grote verbetering. Ook sluit een inhoudelijker schoolvak veel beter aan bij de studie Nederlands.

Zijn docenten Nederlands klaar voor deze veranderingen? Er gaat veel gevraagd worden, en docenten Nederlands zijn al schaars en overvraagd. Ondanks het feit dat wij positief zijn over de inhoudelijke verdieping van het programma, zal er veel zorg en aandacht moeten worden besteed aan voorlichting, bijscholing en ondersteuning van docenten Nederlands en de lerarenopleidingen. Ook van uitgeverijen en methodemakers wordt het nodige gevraagd. Al met al ligt er een mooie uitdaging voor de vakvereniging samen met leraren in het land. ■

Met dank aan Joyce Römken, Sabine van Heesch en Jojanke Sengers.

De auteurs zijn alle vier werkzaam als docent Nederlands op een middelbare school. Robert Chamalaun en Ramon Groenendijk zijn respectievelijk voorzitter en bestuurslid examens bij Levende Talen Nederlands. Liselore van Ockenburg en Twan Robben hadden namens Levende Talen Nederlands zitting in de advieskring.

LITERATUUR

Aalsvoort, M. van der. (2016). *Vensters op vakontwikkeling: De betwiste invoering van taalkunde in het examenprogramma Nederlands havo/vwo (1988–2008)* [Proefschrift, Radboud Universiteit Nijmegen]. Radboud Repository. <https://repository.ubn.ru.nl/handle/2066/162494>

Asseldonk, A. van, & Coppen, P.-A. (2019). Het schoolvak Nederlands: écht zo saai? *Onze Taal*, 88(11), 4–7.

Herder, A., Pleumeekers, J., & Schaik, N. van. (2024). *Toelichtingsdocument: Conceptexamenprogramma's Nederlandse taal en literatuur voor vmbo, havo en vwo*. SLO.

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (2006). *Besluit van 7 juni 2006, houdende vaststelling van de kerndoelen voor de onderbouw van het voortgezet onderwijs alsmede aanpassing van het Inrichtingsbesluit W.V.O. (Besluit kerndoelen onderbouw VO)*. Overheid.nl. <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-6efa18ce27ee2b-5f973838ofd1244dc267d6bafef/pdf>

Prinsen, S., Witte, T., & Suhre, C. (2018). Imago en inhoud van het schoolvak Nederlands. *Levende Talen Tijdschrift*, 19(3), 26–35.

Sahadat, I. (2013, 3 juni). Hoogleraren verbijsterd over examen Nederlands. *De Volkskrant*. <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/hoogleraren-verbijsterd-over-examen-nederlands~b03642d6/>

SLO. (2024). *Definitieve conceptkerndoelen Nederlands*.

binnenkort

- 16 mei 2025**, Flash Fiction Challenge, <vllt.nl/flashfiction>
- 25 mei 2025**, Dag van de Jonge Jury, Rotterdam, <jongejury.nl>
- 5 juni 2025**, Webinar grammaticale taalontwikkeling nieuwkomers, <vllt.nl/lowanweb>
- 13 juni 2025**, Uitreiking Schrijfprijs NT2, Tilburg, <www.schrijfprijisnt2.org>
- 20 – 21 juni 2025**, Literaire Vertaaldagen, Amsterdam, <literairvertalen.org>
- 25 – 29 augustus 2025**, Colloquium Neerlandicum, Brussel, <colloquium.ivn.nu>
- 14 november 2025**, Congres Levende Talen, Ede, <levendetalen.nl>
- 5 – 6 februari 2026**, Nationaal Congres Frans, Amsterdam, <www.congresfrans.nl>
- 6 – 7 maart 2026**, Nationaal Congres Duits, Noordwijkerhout, <nationaalcongresduits.nl>
- 20 maart 2026**, Nationaal Congres Engels, Ede, <nationaalcongresengels.nl>

OCW Dichtbij

In mei 2025 organiseert het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) drie conferenties door het hele land met de naam ‘OCW Dichtbij: Focus op basisvaardigheden’. De kosteloze conferenties zijn bedoeld voor alle scholen in het primair, voortgezet, praktijk- en (voortgezet) speciaal onderwijs die verder aan de slag willen met de basisvaardigheden, ongeacht of zij een subsidie ontvangen.

Tijdens ‘OCW Dichtbij’ staan de basisvaardigheden taal, rekenen–wiskunde, burgerschap en digitale geletterdheid centraal. Daarnaast komen leergebiedoverstijgende thema’s aan bod, zoals formatief handelen, zicht op leskwaliteit, het jonge kind, professionele verbetercultuur en duurzame schoolontwikkeling. Op de conferentie in Utrecht zijn ook sessies voor gespecialiseerd onderwijs en praktijkonderwijs. Het programma bestaat onder meer uit een plenaire lezing, kennissessies en workshops. Ook zijn er podiumsessies waarin scholen hun goede verbeteraanpak op de basisvaardigheden aan andere aanwezige scholen presenteren.

De conferenties vinden plaats op 12 mei in Roermond, op 20 mei in Utrecht en op 27 mei in Enschede. Meer informatie is te vinden op <www.masterplanvaardigheden.nl>.

Grammaticale taalontwikkeling bij nieuwkomers

Het Lowan organiseert op 5 juni 2025 een webinar over het ondersteunen van de grammaticale taalontwikkeling bij nieuwkomers, van beginners tot gevorderden, met praktische toepassingen voor in de klas.

Woordenschat vormt de basis van taal, maar grammatica fungeert als het cement dat deze woorden samenbindt tot zinnen en betekenisvolle communicatie. Tijdens dit webinar worden theoretische inzichten over grammaticale taalontwikkeling vertaald naar praktische methoden voor zowel beginnende als gevorderde taalleerders. Speciale aandacht wordt besteed aan de toepassing hiervan in zowel nieuwkomersklassen als reguliere groepen, met als doel om leerlingen taal beter te laten begrijpen en hun eigen taalgebruik te verfijnen.

Meer informatie is beschikbaar op <vllt.nl/lowanweb>.

22e Colloquium Neerlandicum

Van 25 tot en met 29 augustus vindt in Brussel het 22e Colloquium Neerlandicum plaats. Het thema van dit congres is ‘Nederlands in meertalige contexten’. Geen enkele taal is een eiland, en dat geldt ook voor het Nederlands. Dat de Nederlandse taal en cultuur wereldwijd in contact staan met andere talen en culturen is een besef waarvan de internationale neerlandistiek logischerwijs doordrongen is. Het driejaarlijks Colloquium Neerlandicum biedt de gelegenheid om resultaten, ideeën, ervaringen en best practices rond het gekozen thema uit te wisselen.

Meer informatie is te vinden op <colloquium.ivn.nu>.

Schrijfprijs NT2

Op vrijdag 13 juni wordt in Tilburg de Schrijfprijs NT2 uitgereikt. Deze prijs is een aanmoediging tot vrij en creatief schrijven voor NT2-leerders in Vlaanderen en Nederland. Het is een wedstrijd voor drie categorieën: alfabetisering; A1–A2; B1–B2. Per categorie zijn er twee winnaars: een volwassene en een jongere. Dit jaar is het thema ‘Mijn talent’.

Voor meer informatie zie <www.schrijfprijisnt2.org>.

Schrijfprijs NT2
2024 / 2025

Mijn talent

